

TLM_Lausunto_MUONIO_Kirkonkylän ak-laajennus_kortteli 416_OAS_24062026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**MUONIO, KIRKONKYLÄN ASEMAKAAVAN LAAJENNUS KORTTELISSA 416, OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA**

Muonion kunta on lähettänyt Tornionlaakson museolle tiedoksi Muonion kirkonkylän asemakaavan laajennuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Asemakaavan laajennus koskee Muonion kunnan keskustan / Kirkonkylän asemakaavan kortteliä 416 tonttia 1, Kämpälämäentien alueella. Tiedonannon liitteenä museolle on toimitettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (Muonion kunta/Elinvoimapalelut, 22.4.2026). Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi kaavan laatimista rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta.

Suunnittelualue sijaitsee Muonion kirkonkylällä. Suunnittelualuetta rajaa idässä Kämpälämäentie, ja sen pohjois- ja itäpuolella alueella on voimassa kaavamerkintä AP (pientalovaltainen asuinalue). Suunnittelualue on metsämaata ja sillä ei sijaitse rakennuksia. Alueen kokoa ei ole ilmoitettu, mutta kartasta arvioituna se on kooltaan noin 6800m². Itse suunnittelualue on rakentamatonta ja osin soista metsämaastoa. Kaavamuutos on käynnistetty kunnan omasta aloitteesta ja sen tavoitteena on rivitalon rakentaminen alueelle.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan suunnittelussa tutkitaan kolmea vaihtoehtoa: VE0, Asemakaavaa ei muuteta, VE 1 Asemakaavaa laajennetaan ja VE 2 Jokin muu suunnitteluprosessin aikana esille tullut vaihtoehto tai niiden yhdistelmä. Suunnitelman mukaan vaikutuksia arvioidaan Alueidenkäyttölain 9 §:n sekä Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisella tavalla. Suunnitelmasta ei ilmene onko kaavan laatimisen yhteydessä tarkoitus toteuttaa selvityksiä tai mihin selvityksiin on tarkoitus tukeutua.

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu Tunturi-Lapin maakuntakaava (2010) sekä Muonion kuntakeskustan osayleiskaavan (5.2.2026) alueelle. Alueella on osittain voimassa Alamuonio Suukoskenpalon alueen rakennuskaava ja rakennuskaavan muutos (korttelit: 400–418) (1991/1996). Maakuntakaavassa suunnittelualue sijoittuu *Taajamatoimintojen alueen (A)* ja *Maa- ja metsätalousvaltaisen alueen (M)* rajalle. Osayleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu osittain *Pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AP)* ja osittain *Maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M)*. Alueen reunaan on osoitettu *Ohjeellinen ulkoilureitti*. Alue sisältyy osayleiskaavassa asemakaavoitettavaksi osoitettuun alueeseen.

Tornionlaakson museon johtaja

24.06.2026

§ 89/2026

Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualan korttelin 416 rakennuspaikka 1 on osoitettu Asuinpientalojen korttelialueeksi (AP). Tehokkuusluvaksi eli kerrosalan suhteeksi rakennuspaikan pinta-alaan on osoitettu $e=0,2$ ja suurimmaksi sallituksi kerroshuonekorkeudeksi $1\frac{1}{2}$. Suunnittelualan länsiosassa ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Lähimmät valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ovat **Ylimuonion kylä** ja **Torassiepin kylä** (RKY2009) ja maisema-alue **Ounas- ja Pallastunturien maisemat** (VAMA2021). Suunnittelualue sisältyy **Muonion kirkonkylän** maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Lähimmät paikallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja alueet ovat **Muonion kirkko** sekä **Torniontien ja kirkonseudun raitiasutus**, jotka on osoitettu Kuntakeskustan osayleiskaavassa *Suojeltaviksi rakennuskohteiksi* (sr) ja *Kyläkuvan säilymisen kannalta tärkeiksi alueiksi* (sk). Osayleiskaavan yleisissä kaavamääräyksissä on ohjeistettu rakennetun kulttuuriympäristön osalta seuraavasti: *Muonion kirkonkylän vanhan osan arvokkaan kulttuuriympäristön ja jokilaakson kulttuurimaiseman arvot on turvattava ja huomioitava kaava-alueen tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa.*

Yhtenä Kuntakeskustan osayleiskaavan perusselvityksistä Muonion kirkonkylällä on toteutettu kulttuuriympäristöselvitys: *Muonion rakennetut ympäristöt. Jälleenrakennuksesta modernismiin, kirkonkylä ja taajama* (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy, 31.10.2018). Selvityksessä on inventoitu pääasiassa Kirkonkylän ydinaluetta. Maankäyttöhistorialtaan vireillä olevan asemakaavan laajennuksen suunnittelualue on tietyvästi Muonionjoen ja Jerisjoen yhtymäkohdan ympärille rakentuneen Kirkonkylän metsäistä lievealuetta. Suunnittelualueen pohjois- ja itäpuolilla Miljoonatien varrella on sekä jälleenrakennuskauden että uudempaa rakennuskantaa. Suunnittelualueen pohjoispuolella kulkeva Miljoonatie on ollut osa entistä kantatie 79 linjausta, joka rakennettiin 1930-luvulla. Oletettavasti suunnittelualueen lähiympäristö on rakentunut vasta sen jälkeen. Miljoonatien ympäristössä on myös käyty Lapin sodan aikaisia taisteluja, joten mahdollinen alueella sijainnut vanhin rakennuskanta lienee tuhoutunut tuolloin. 1960-luvun tienoilla alueella on sijainnut myös jokin seuratalo, joka kuitenkin ei ollut mukana osayleiskaavan perusselvityksessä, joten sen olemassaolosta ei ole tarkempaa tietoa.

Jotta kaavamuutoksen vaikutuksia rakennettuun ympäristöön sekä kylä- ja maisemakuvaan voidaan arvioida, tulee kaava-aineistossa riittävällä tavalla käydä ilmi suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä olevan rakennuskannan luonne ja rakentumisajankohta sekä alueen kyläkuvalliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Muonion keskustaaajan osayleiskaavan taustaselvityksenä on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2018 (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy). Suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita.

Tornionlaakson museon johtaja24.06.2026§ 89/2026

Tornionlaakson museolla ei ole muilta osin huomautettavaa Kirkonkylän asemakaavan laajennuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Lausunnon laatimiseen on osallistunut arkeologisen kulttuuriperinnön osalta arkeologi Hanna Puolakka.

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Muonion kunta
Muonion kunta, Harmaala Aatu
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto